

МПЦ Е ДУХОВНА МАКЕДОНСКИОТ

Архиепископот на Македонската православна црква г.г. Стефан е роден на 1.5. 1955 година во село Добрушево (Битолско), во патријархално православно македонско семејство, од благочестивите родители Стојанка и Тале. Основно училиште завршил во родното место, а потоа во 1969 година се запишал на Македонската православна богословија "Свети Климент Охридски" во Драчево, во Скопје, која со успех ја завршил во 1974 година. Потоа се запишал на белградскиот Православен факултет.

По дипломирањето во 1979 година, Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква го поставила за професор во Средното богословско училиште во Скопје, а идната година бил испратен на постдипломски студии на Екуменско-патролошкиот институт "Свети Николај" во Бари, во Италија, на кој магистрирал во 1982 година. По враќањето од Италија бил именуван за предавач на Богословскиот факултет "Свети Климент Охридски" во Скопје, по предметите Свето Писмо на Стариот Завет и Патологија, од која должност бил избран за архијереј. Замонашен е на 3.7.1986 година, во манастирот "Свети Наум Охридски Чудотворец" во Охрид.

Хиротонисан е за митрополит Злетовско-струмички (а денес Брегалнички) на 12. 7. 1986 година во храмот "Свети Димитриј" во Скопје.

Зборува италијански и англиски јазик. За петти поглавар на МПЦ е избран на 9 и 10 октомври 1999 година на Црковно-народниот собор во Охрид.

МАЈКА НА НАРОД

■ Разговорот го водеше: **Кокан СТОЈЧЕВ**

Ваше Блаженство, еден од најголемите македонски, историски и доблесни настани - 60 години АСНОМ ќе се одбележува на чуден начин, иако нашата историја покажала дека Македонците не случајно, свети Илија, кој се празнува на 2 август, го одбрале за патрон на големите нешта. Како во овие тешки моменти за македонската држава, за Македонската правос-

лавна црква, да се спротивставиме на ваквата тенденција, која покажува дека некои ќе слават во Крушево, некои на Пелинце, а некои ќе го кријат македонскиот срам во манастирот "Свети Прохор Пчињски"?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Илинден е црковен празник. На тој ден Светата Црква го прославува големиот пророк свети Илија, којшто бил даруван со несекојдневна чудотворна сила од Бога, та дури и мртви воскреснувал. Овој свет праведник бил и силен поборник за вистината, а против неправдата и богоотпадништвото, заради што дури се судрил и со тогашната царица Језавела, при што претрпел и маки и страдања, но од Бога и од вистината не се одрекол. Ете, таков богољубив, правдољубив и вистинољубив пример зел македонскиот народ и со него се поистоветил, почитувајќи го и славејќи го како покровител и застапник пред Бога. Нашиот народ, како светецот, ја сакал и ја сака Божјата правда и вистина и не се одрекува од Бога и од своето достоинство, барајќи ја притоа Божјата помош во запазувањето на своето вечно постоење.

Пророкот Илија е единствен од сите луѓе на земјава, којшто се вознел жив на небесата и е во близина Божја, а ќе биде вториот Христов Претеча - при Второто Христово доаѓање во светов како Судија - на последниот Страшен суд. Таков Богублизок и силен светија си одбрал македонскиот народ, бидејќи знаел дека во овој несправеден свет ќе има многу свои непријатели и противници, со кои ќе војува и ќе ги докажува вистината и правдата. Низ многубројните битки и востанија за своето национално и црковно опстојување македонскиот народ се издигнувал до силни империи и царства, но паѓал и во долготрајни ропства и подвластувања.

Со Божја помош и со помошта на свети Илија, нам - на Македонците ни се случи Првиот Илинден во Крушево 1903 година, а потоа и Вториот Илинден, во нашиот манастир "Свети Прохор Пчињски", каде што се одржало Првото заседание на АСНОМ, за да ни се случи и Трет Илинден, во 1991 година, при целосното осамостојување на Република Македонија во самостојна и суверена држава.

Годинава одбележуваме јубилеј 60 години од Вториот Илинден; одбележуваме 60 години од АСНОМ, кога беше возобновена македонската државност, но за жал, само на еден дел од тери-

торијата на Македонија. Со тоа се возобнови македонската држава, и им се даде слобода на македонскиот јазик, македонската историја и култура, како и можноста за создавање Македонска православна црква, та македонскиот народ во својата македонска држава да има и своја Црква, возобновувајќи ја Охридската архиепископија.

Сè ова беше втемелено во АСНОМ и овие се значајните плодови на Вториот Илинден. Токму затоа, со право, македонскиот народ ја одбележува јубилејната 60-годишнина.

ОД БОГА БАРАМЕ ДА СЕ ПОПРАВИ

Ние не можеме, а да не го слушаме повикот, плачот и лелекот на македонските синови и ќерки во сите небиднини. Политиката е една работа и таа е минлива и менлива, а Црквата е вечна, зашто таа е Божја. Македонскиот народ бил со Црквата и со Бога и останува таков, а политики и владеења се менувале: и наши и туѓи, и добри и лоши, и сакани и несакани. Во Библијата јасно е запишано дека секоја власт е од Бога. А, уште се нагласува дека наша должност е да се молиме за властите и да ги почитуваме позитивните закони на државата и на власта. Во молитвите и со молитвите треба да бараме Божја помош за благосостојба на нашата земја и власт, да благодариме за она што е добро и да просиме од Бога да се поправи лошото. А, каква ни е власта, значи таков ни е и народот, бидејќи овој народ ја избира и од овој народ се избира. Затоа се вели: "Каков е народот таква е и власта, но и каква е власта, таков е и народот!"

Тоа, пак, што одбележувањата ќе бидат на различни места или она што нашите соседи од север го попречуваат, со ништо не може да ги намали прославата и значењето на македонскиот национален празник. Напротив, обидувајќи се браќата Срби да го спречат одбележувањето на Вториот Илинден на местото каде што се случил настанот - во манастирот "Свети Прохор Пчињски", уште повеќе ја засилуваат желбата на Македонците посвечено и повеличествено да го одбележат својот национален празник.

Сега се случува да се множат центрите за Илинденско прославување, та ако почнавме со еден центар за Илинден - во Крушево; продолживме со два илинденски центри - во Крушево и во "Свети Прохор Пчињски", сега имаме три центри за Илинденско одбележување: Крушево, "Свети Прохор Пчињски" и Пелинце.

И не само во овие центри, и не само во Македонија, туку македонскиот национален празник Илинден, македонскиот народ го прославува секаде во светот и во сите македонски православни цркви и манастири, каде што свечено бијат камбаните за овој свет ден и се случуваат празнични манифестации и во Торонто, и во Њујорк, Чикаго, Детроит, и во Мелбурн, Сиднеј, Перт и низ цела Америка, Канада, Австралија и Европа.

ДОКОЛКУ СЕ ДОБРОНАМЕРНИ

Во целото ова зло и небиднина што ни се наметнува од соседите и од браќата по вера и род, можеби ќе можат да ни помогнат подалечните, со кои немаме соседски проблеми. Таква улога може да имаат православните Цркви кои не се во наше опкружување. Меѓу нив најсилна и најбројна е Руската православна црква. Тоа ѝ дава право и достоинство што е за почит и вреднување - како најмногубројна православна црква во светот, да помогне во надминувањето на спорите меѓу други помесни православни цркви - односно во нашиот спор меѓу Македонската и Српската православна црква. Доколку се добронамерни и добромислени тие ќе можат многу да придонесат во решавањето на ова прашање и во таа смисла би било полезно нивното медијаторство. Токму затоа ние го прифаќаме предлогот за посредник претставникот од Руската православна црква во разговорите меѓу Македонската и Српската православна црква

Новиот предлог на српската политичка власт од Белград за посредништво на Руската православна црква во спорот меѓу Македонската православна црква и Српската православна црква, не е нов обид во смирувањето на страстите меѓу сестринските цркви, но предлогот Митрополитот на Смоленски и Калининград, Кирил од Руската православна црква да биде во улога на медијатор, е сосема нов и позитивен и конкретен сигнал. Како го оценувате овој предлог, односно дали тој може да ги помрдне работите од мртва точка?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Секоја нова идеја која најавува добра желба за надминување на спорот меѓу Македонската православна црква и Српската православна црква е добредојдена. Во досегашните обиди за решавање на ова прашање не беа използувани посредници - медијатори. Кога разговорите меѓу Комисиите на двете цркви западнаа во криза и еден подолг период беа во мирување, тогаш се појави идејата за медијаторство и беа предлагани посредници. Така, од Вселенската Цариградска патријаршија за медијатор беше предложен Поглаварот на Албанската православна црква, Неговото Блаженство г. г. Анастасиј. Тогаш Маке-

донската православна црква го прифати него како медијатор во разговорите, но Српската православна црква го одби тоа, сметајќи го за непотребно и коментирајќи дека покрај почитта и респектот кон г. г. Анастасиј, не сакаат посредништво од една млада и мала Црква во спор што го има Српската православна црква. Сега односите меѓу двете цркви (Македонската православна црква и Српската православна црква) се крајно влошени. Беа преземени едностранни чекори за надминување на спорот, кои место добар род претставуваат сеене на какол и злосторство. Ние како соседни сестрински Цркви не само што го нарушивме добрососедството, туку и полека стануваме и непријатели, место браќа и добрососеди. Српската православна црква едностранно презеде активности кои значат непримено мешање во внатрешните работи на Македонската православна црква. Се обидоа да назначат и свој претставник - егзарх, со цел да го поделат и раздробат македонското свештенство, монаштво и народ. Но, во тоа не успеаја! Македонскиот народ и свештенослужителите веќе го имаат доживеано тој начин на поделување заради подјармување, кое ни се случувало во изминатите векови. Доста ни е од таква "грижа" за нас од нашите соседи и браќа. Овој народ тоа веќе не го трпи и сака да биде свој на своето.

Во целото ова зло и небиднина што ни се наметнува од соседите и од браќата по вера и род, можеби ќе можат да ни помогнат подалечните, со кои немаме соседски проблеми. Таква улога може да имаат православните Цркви кои не се во наше опкружување. Меѓу нив најсилна и најбројна е Руската право-

НЕ ГО ИЗВАЛКАВМЕ ДОСТОИНСТВОТО

Постојат актуелни проблеми кај помесните православни цркви, како што се: поделеноста на старокалендарци и новокалендарци во Грчката православна црква, а со истата болка е и Романската православна црква; потоа, внатрешната поделеност во Бугарската православна црква; проблемот со Црногорската православна црква, создавањето православна црква во Хрватска и во Босна и Херцеговина; внатрешните проблеми во Српската православна црква; проблемите за одвојување на Украинската православна црква од Руската православна црква, како и задграничните цркви итн. Зарем треба да си одмагаме едни на други поврзувајќи се со овие или оние. Нашата света Македонска православна црква го запази редот и не го извалка своето достоинство во изминатиов период, та не дозволи да ја вбројат во едни или во други за разнебитување на постојните помесни православни цркви.

славна црква. Тоа ѝ дава право и достоинство што е за почит и вреднување - како најмногубројна православна црква во светот, да помогне во надминувањето на споровите меѓу други помесни православни цркви - односно во нашиот спор меѓу Македонската и Српската православна црква. Доколку се добронамерни и добромислени тие ќе можат многу да придонесат во решавањето на ова прашање и во таа смисла би било полезно нивното медијаторство. Токму затоа ние го прифаќаме предлогот за посредник претставникот од Руската православна црква во разговорите меѓу Македонската и Српската православна црква. Тоа сме го кажуваме и го кажуваме: секој што сака да ни помогне во надминувањето на спорот е добредојден и прифатен од Македонската православна црква. При тоа, нагласуваме дека од посредништвото очекуваме објективност и реален поглед кон вистината, а не дополнителен притисок. Сакаме сите да ја согледаат вистината дека Македонската православна црква е реалност која не може да се избрише од постоењето на овие простори, ниту од историската вистина и црковно-канонското право за нејзино постоење. А, нејзините сегашни постигнувања и успеси, во сите сегменти на црковното живеење, сведочат за нејзиното достоинство како една автокефална помесна православна црква.

Дали ставот на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква за замрзнување на преговорите со Српската православна црква, сè до повлекувањето на нивните одлуки за признавање на т.н.

Охридска архиепископија, останува појдовна основа за некои натамошни отворени комуникации и разговори околу проблемот?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Сите пречекорувања коишто се направени во последниов период, со донесените одлуки на СПЦ, треба да се повлечат, за да се остварат минимум потребните услови за натамошно решавање на проблемот низ разговори. Ние јасно и гласно кажуваме дека сме за разговори и за надминување на проблемот, но притоа треба да се растовариме од другите планови и дејствувања кои ги влошуваат односите.

Очекувате ли отпор од страна на тврдокорното националистички настроено крило во Српската православна црква, кое го предводи владиката Иринеј Буловиќ, а има силна потпора во одредени црковни, но и политички кругови во Србија?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Токму тој елемент на национализам и шовинизам, кој е пренагласен кај одредени кругови во Српската православна црква, ја труе вистината и не овозможува решение на спорот. Тоа е најлошото и тоа не ни дава да излеземе од кругот на нерешавањето на проблемот. Кај некои луѓе не постои желба тоа да се реши, негувајќи ги лажните визији и надежи дека ќе се остварат некакви романтичарски идеи од минатиот век. Таквата националистичка заслепеност создава тврдокорни срца и

блокирани мисли, кои го оневозможуваат погледот во сегашноста и ги скратуваат визиите на иднината. А, со тоа не само што губиме ние како две помесни православни цркви, туку губи и целото православие. Најмногу губат двата соседни народа - српскиот и македонскиот, па и нашите држави, кои постојано чукаат на портите на современа и обединета Европа.

Ваше Блаженство, ако преговорите тргнат во позитивна насока, дали Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква е подготвен за некои отстапки, на пример, повлекувањето на одлуката за расчинување на Зоран Вранишковски, кој подолго време работеше против интересите на Македонската православна црква, но истовремено со себе повлече и неколку приврзаници?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Зошто и кому би му биле од полза барањата за такви отстапки, освен доколку со нив не се бара заштита на една личност која е еклатантен пример за прекршување на црковните канони, Уставот на една Црква и предавничко и одродничко дејствување, како и пример за манипулирање и злоупотреба на црковниот имот и црковните пари, коишто народот од љубов или од мака ги оставил в црква. Заштитивањето на таквиот би значело застанување против сè што е канонско, праведно, достоинствено и етичко. Тогаш, како ќе ги разбереме Божјите заповеди и моралниот лик на епископот?

Против граѓанското лице Зоран Вранишковски се водат неколку судски процеси во државата за злоупотребите извршени од позицијата којашто порано ја уживаше. Дали и натаму останувате заинтересиран за праведно решавање на овие судски процеси?

Ваше Блаженство, ако пропадне и оваа иницијатива, дали Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква ќе ја активира алтернативата за зацврстување на односите меѓу непризнатите православни цркви како една стара идеја, или повторно ќе се бара посредништво со Вселенскиот патријарх Вартоломеј II?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Во изминатиов период Македонската православна црква покажа високо достоинство на добри односи и почит кон другите помесни православни цркви, немешајќи

НАРОДОТ СТРАДА ОД СВОИТЕ

Да внимаваме да не ни се случи да бидеме проколнати од сите поколенија на вековното македонско постоење. Да не бидеме одродници и предавници. Да не им помагаме на оние што сакаат да нè нема од лицето на земјава и како народ и како држава и како Црква. Најлошо е кога народот страда од своите, а не од туѓинците. Ужасно е кога се случува народот да биде измачуван, потиснуван, обесправуван и злоставуван од своите, а не од туѓинците. Тогаш битката е жална и трагична, а казната не е само народна, туку и Божја. Доколку не му служиме на својот народ и земја, тогаш зошто воопшто постоиме и со што се оправдуваме и пред лицето на Бога и пред лицето на народот?!

се во нивните внатрешни работи. Помесните цркви се живи организми и во своето постоење имаат одредени проблеми. Најлошо е, дури и најзлобно, се разбира, и нецрковно и неевангелски, а и противканонски, доколку некоја црква се меша во животот на друга помесна православна црква. А, еве, само да напомене дека постојат актуелни проблеми кај помесните православни цркви, како што се: поделеноста на старокалендарци и новокалендарци во Грчката православна црква, а со истата болка е и Романската православна црква; потоа, внатрешната поделеност во Бугарската православна црква;

проблемот со Црногорската православна црква, создавањето православна црква во Хрватска и во Босна и Херцеговина; внатрешните проблеми во Српската православна црква; проблемите за одвојување на Украинската православна црква од Руската православна црква, како и задграничните цркви итн. Зарем треба да си одмагаме едни на други поврзувајќи се со овие или оние. Нашата света Македонска православна црква го запази редот и не го извалка своето достоинство во изминатиов период, та не дозволи да ја вбројат во едни или во други за разнебитување на постојните помесни православни цркви. За жал, тоа како да го забораваат сестринските цркви, а особено Српската православна црква, и со своите последни потези сака да нè втурне во единство или во соработка со другите. Ние можеме тоа да го направиме. Можеме да ѝ дадеме помош и поддршка и на Црногорската православна црква, и на Хрватската православна црква и на други поделености што кај нив се забележуваат. Но, тоа не го правиме! А, тие нам тоа ни го прават преку прифаќањето на расчинетиот Вранишковски и обидот за создавање нивни - српски епископат во Република Македонија. Тоа е зломислено дело и треба да престане за да не нè издаде и нас трпението, па место да се покажуваме во делата на љубовта, меѓу себе да се натпреваруваме во создавањето проблеми.

Македонската православна црква се соочува со многу црни премрежија, кои имаат цел да го урнат столбот на долговековното опстојување на македонскиот народ,

КАМБАНИТЕ БИЈАТ ЗА ИЛИНДЕН

Тоа што одбележувањата ќе бидат на различни места или она што нашите соседи од север го попречуваат, со ништо не може да ги намали прославата и значењето на македонскиот национален празник. Напротив, обидувајќи се браќата Срби да го спречат одбележувањето на Вториот Илинден на местото каде што се случил настанот - во манастирот "Свети Прохор Пчињски", уште повеќе ја засилуваат желбата на Македонците посвечено и повеличествено да го одбележат својот национален празник.

И не само во Македонија, туку македонскиот национален празник Илинден, македонскиот народ го прославува секаде во светот и во сите македонски православни цркви и манастири, каде што свечено бијат камбаните за овој свет ден и се случуваат празнични манифестации и во Торонто, и во Њујорк, Чикаго, Детроит, и во Мелбурн, Сиднеј, Перт, и низ цела Америка, Канада, Австралија и Европа.

но истовремено тоа претставува атак и врз македонската нација, односно држава. Дали директно ќе се спротивставите на најновите политички иницијативи за вештачко прекројување на локалните меѓи, кои водат кон уништување на Република Македонија?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Посегнувањето по Македонската православна црква, особено оспорувањето на нејзиното име како "македонска", односно дека македонскиот народ нема право на своја Македонска православна црква, значи оспорување дека овој народ треба да има и свои држава, јазик, историја и култура. На тој начин се брише идентитетот на маке-

донскиот народ. Тоа не смееме да го дозволиме. Тоа не го дозволиле нашите татковци и дедовци во многу потешки времиња и со многубројни жртви и страдања, а како сега ние можеме тоа да го направиме?!

Да внимаваме да не ни се случи да бидеме проколнати од сите поколенија на вековното македонско постоење. Да не бидеме одродници и предавници. Да не им помагаме на оние што сакаат да нè нема од лицето на земјава и како народ и како држава и како Црква. Најлошо е кога народот страда од своите, а не од туѓинците. Ужасно е кога се случува народот да биде измачуван, потиснуван, обесправуван и злоставуван од своите, а не од туѓинците. Тогаш битката е жална и трагична, а казната не е само народна, туку и Божја. Доколку не му служиме на својот народ и земја, тогаш зошто воопшто постоиме и со што се оправдуваме и пред лицето на Бога и пред лицето на народот?!

Како ќе реагирате на последиците кои ќе бидат неизбежни доколку се прифатат најновите политички предлози за двојазично Скопје, Струга, а нешто подоцна и за Кичево, односно колку тоа ќе влијае на односите на Македонската православна црква и власта?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Македонската православна црква

е духовна мајка на македонскиот народ и на сите православни луѓе кои живеат во Република Македонија. Нејзина грижа е да го слушне гласот на народот и да му помогне како што му помагала во сите маки и тешкотии низ вековите. Таа и сега, како и тогаш, се грижи за своите духовни чеда, бидејќи мајката е мајка за децата до крајот на нивното живеење. Ние не можеме, а да не го слушаме повикот, плачот и лелекот на македонските синови и ќерки во сите небиднини. Политиката е една работа и таа е минлива и менлива, а Црквата е вечна, зашто таа е Божја. Македонскиот народ бил со Црквата и со Бога и останува таков, а политики и владеења се менувале: и наши и туѓи, и добри и лоши, и сакани и несакани. Во Библијата јасно е запишано дека секоја власт е од Бога. А, уште се нагласува дека наша должност е да се молиме за властите и да ги почитуваме позитивните закони на државата и на власта. Во молитвите и со молитвите треба да бараме Божја помош за благосостојба на нашата земја и власт, да благодариме за она што е добро и да просиме од Бога да се поправи лошото. А, каква ни е власта, значи таков ни е и народот, бидејќи овој народ ја избира и од овој народ се избира. Затоа се вели: "Каков е народот таква е и власта, но и каква е власта, таков е и народот!"

Македонската православна црква гради и негува добри односи со власта во Република Македонија, надевајќи се дека ќе наоѓа разбирање за решавањето на одредени прашања од црковниот живот и за надминување на проблемите. Ние повикуваме на добра војла кај државната власт за да го слушне и да го разбере гласот на народот како глас Божји. Тоа беше упатено и како соопштение од Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква до јавноста.

Дали набрзо можеме да очекуваме да бидат пополнети упразнетите епархии, односно кога можеме да ги очекуваме новите митрополити со кои ќе се зацврсти единството - внатрешната позиција на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква?

АРХИЕПИСКОП Г. Г. СТЕФАН: Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква размислува и веќе предложи кандидати на листата за можни архијереи, со што би се здобиле со свои архипастири на упразнетите епархии: Повардарската, Америкаанско-канадската и Австралиско-новозеландската. Но, не само тие, туку Црквата има потреба и од викарни епископи, кои ќе помогнат во развојот на други дејности во животот на Македонската православна црква. Тоа се веќе познатите наши програма и планирање, кои ќе се остварат кога ќе се исполни времето.